

Lubelska Izba Rolnicza w konsorcjum z Krajową Radą Izb Rolniczych, Łódzką Izbą Rolniczą, Mazowiecką Izbą Rolniczą, Podkarpacką Izbą Rolniczą, Podlaską Izbą Rolniczą, oraz Instytutem Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach realizuje operację:

Gleba jako źródło życia – ochrona oraz jej racjonalne wykorzystanie

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Materiał opracowany przez Lubelską Izbę Rolniczą

Rola i znaczenie Okręgowych Stacji Chemiczno Rolniczych w zakresie ułatwiania wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Materiał opracowany przez Lubelską Izbę Rolniczą

Rola i znaczenie Okręgowych Stacji Chemiczno –Rolniczych w zakresie wymiany wiedzy z zakresu dostosowania nawożenia do faktycznego jego zapotrzebowania.

Mapy zasobności gleb oraz praktyczne ich wykorzystanie.

Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych w produkcji .

Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza

Jest jednostką budżetową podległą bezpośrednio Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, dla której organem nadrzędnym jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wykonuje badania w zakresie rolnictwa i ochrony środowiska na obszarze poszczególnych województw.

**Zgodnie z Ustawą z dnia 10 lipca 2007 roku o nawozach i nawożeniu
(Dz.U. 2007 r., nr 147, poz. 1033) OSChR świadczy następujące usługi:**

wykonywanie analiz :

- gleb i podłoży ogrodniczych, pożywek wody, roślin, płodów rolnych i leśnych, materiału roślinnego i pasz,
- wykonywanie badań jakości nawozów i środków wspomagających uprawę roślin;
- nawozów naturalnych, organicznych, mineralnych, organiczno-mineralnych, ścieków i osadów.

**Zgodnie z Ustawą z dnia 10 lipca 2007 roku o nawozach i nawożeniu
(Dz.U. 2007 r., nr 147, poz. 1033) OSChR świadczy następujące usługi:**

- ✓ wykonywanie ekspertyz i wydawanie opinii o zasobności gleb, składzie chemicznym roślin, nawozów i środków wspomagających uprawę roślin,
- ✓ wykonywanie planów nawozowych i bilansów NPK,
- ✓ doradztwo w sprawach nawożenia.

Na zlecenie jednostek samorządowych (np.: urzędów gmin), stacja uczestniczy w monitorowaniu stanu gleb w zakresie ochrony środowiska.

Końcowym efektem tej współpracy są raporty o odczynie i zasobności gleb w podstawowe składniki pokarmowe w poszczególnych gminach.

Współpraca z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego i Izbami Rolniczymi opiera się głównie na wymianie informacji, doświadczeń, doradztwie i szkoleniach.

Stacja wykonuje szereg badań na zlecenie firm prowadzących działalność usługową w sektorze rolniczym.

Swoje istnienie zaznaczamy również na arenie międzynarodowej wykonując m.in. badania nawozów naturalnych dla zleceniodawców z UE.

Zasobność gleby jest to sumaryczna zawartość w glebie dostępnych dla roślin makroelementów i mikroelementów, a także substancji organicznej w różnym stopniu rozkładu. Zależy ona od składu gleby, ilości i jakości związków próchnicznych, właściwości sorpcyjnych, odczynu gleb i innych. Naturalna zasobność gleb uprawnych w składniki pokarmowe nie zabezpiecza w pełni potrzeb pokarmowych roślin.

Brak odpowiedniej ilości składników w formach przystępnych w środowisku bytowania roślin wpływa na spadek plonów oraz obniżenie ich wartości biologicznej.

Konsekwencją zbyt niskiej zasobności gleb w stosunku do potrzeb pokarmowych roślin jest spadek żyzności gleby, wynikający z wyczerpania jej ze składników pokarmowych.

O pobieraniu składników pokarmowych decyduje wiele czynników, z których najistotniejsze to wiek i gatunek rośliny, wilgotność i napowietrzenie gleby, odczyn, stosunki jonowe, a także temperatura i nasłonecznienie.

Do najważniejszych makroelementów mających największy wpływ na jakość i wysokość plonów oprócz **azotu** należy wymienić **fosfor, potas i magnez**.

Określenie odczynu i zawartości przyswajalnych form pierwiastków jest podstawowym elementem oceny stanu żyzności gleb, mającym na celu prowadzenie racjonalnego nawożenia. Nawozić powinno się tymi składnikami, których w glebie brakuje. Stąd też nieuzasadnione jest stosowanie nawożenia bez znajomości zasobności gleby w przyswajalne składniki pokarmowe.

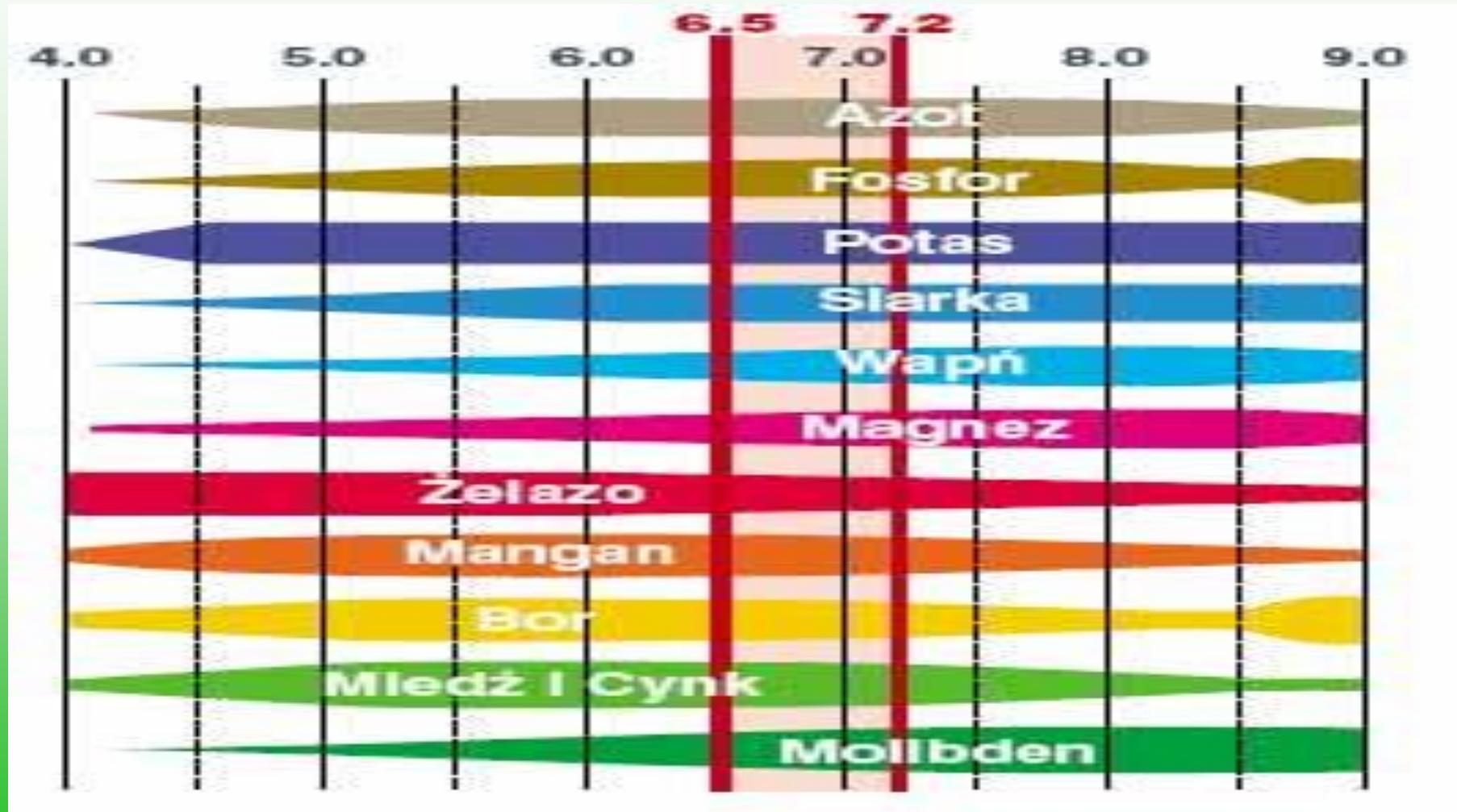

ODCZYN GLEBY

Odczyn dostarcza szeregu informacji o kierunkach procesów zachodzących w glebie, których skutki wpływają na rośliny uprawne. Odczyn gleby reguluje się poprzez zabieg wapnowania, który wpływa kompleksowo na żyzność gleby zmieniając korzystnie jej fizyczne, chemiczne i biologiczne właściwości.

WPLYW ODCZYNU GLEBY NA PRZYSWAJALNOŚĆ SKŁADNIKÓW POKARMOWYCH

FOSFOR

Fosfor bierze udział we wszystkich procesach życiowych zachodzących w roślinie, jest on niezbędny do prawidłowego przebiegu fotosyntezy, oddychania, przemiany materii, powstawania białek i substancji zapasowych. Jest trudno przyswajany przez rośliny i mało „ruchliwy” w glebie. Ilość uruchamianego fosforu zależy od odczynu, wilgotności i zawartości materii organicznej.

FOSFOR

Niedobór fosforu w glebie opóźnia rozwój roślin, prowadzi do słabego wykształcenia nasion i zmniejszenia ich plonu. Intensywne nawożenie fosforem znacznie poprawia wykorzystanie przez rośliny innych składników pokarmowych.

OBJAWY NIEDOBORU FOSFORU

Liście są ciemnozielone lub czerwono-purpurowe. Łodygi i szypułki mogą mieć czerwoną lub fioletową powierzchnię. Liście żółkną lub zwijają się do dołu, łatwo odpadają, są nieduże. Wzrost jest spowolniony.

POTAS

Jedną z podstawowych funkcji potasu jest regulowanie gospodarki wodnej roślin (pobierania wody, transpiracji). Dobre zaopatrzenie w ten składnik ułatwia więc roślinom przetrwanie okresów suszy, zapobiega ich więdnieniu i przedwczesnemu zasychaniu. Poprawia zdrowotność roślin i zwiększa mrozoodporność gatunków wieloletnich. Owoce roślin dobrze odżywionych potasem są słodsze, bardziej wybarwione oraz lepiej się przechowują.

POTAS

Potas jest niemal całkowicie związany z mineralną częścią gleby. W glebie występuje w czterech formach: aktywny, wymienny, potas związany, potas w sieci krystalicznej. Bezpośrednio dostępny dla roślin jest potas aktywny zawarty w roztworze glebowym, a w miarę jego wyczerpywania się uzupełniany jest on w pierwszej kolejności z potasu wymiennego a następnie z potasu z form silnie związanych.

POTAS

Pobieranie potasu przez rośliny jest szczególnie intensywne w początkowym okresie ich wzrostu, później pobierany jest słabiej, w końcowej fazie wzrostu roślin zwracany jest częściowo do gleby. Niedobór potasu w glebie powoduje zahamowanie wzrostu roślin i większą wrażliwość na choroby.

OBJAWY NIEDOBORU POTASU

Liście żółkną i/lub brązowieją.

Pojawiają się żółte, brązowe lub martwe plamy, głównie przy krawędziach, zwiędnięty pokrój rośliny. Roślina jest za wysoka.

MAGNEZ

Rośliny pobierają magnez przez cały okres wegetacji. Jest niezbędnym elementem składowym chlorofilu, zielonego barwnika odpowiedzialnego za fotosyntezę, jego niedobór wywołuje więc poważne zakłócenia w tym procesie, co jest powodem pogorszenia wzrostu, rozwoju oraz plonowania roślin. Składnik ten nie jest pobierany przez rośliny w nadmiarze, nawet po zastosowaniu dużych dawek magnezu.

MAGNEZ

Przy niedoborze magnezu w glebie rośliny ozime łatwo wymarzają. Chlorofil jest nierównomiernie rozmieszczony, na liściach zbóż i traw objawia się to marmurkowatością liści, zaś u roślin dwuliściennych pojawiają się jaśniejsze plamy o kształcie nieregularnym.

ANALIZA GLEBY

**PODSTAWĄ RACJONALNEGO
NAWOŻENIA**

ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

Powszechnie uważa się, że za poprawność wyników analizy odpowiada laboratorium. Okazuje się jednak, że niewłaściwe pobranie próbek może aż w 75–80% wpłynąć na wynik analizy.

Próbka ogólna powinna reprezentować obszar użytku rolnego o zbliżonych warunkach: przyrodniczych (typ, rodzaj i gatunek gleby, ukształtowanie terenu) oraz agrotechnicznych (przedplon, uprawa, nawożenie).

ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

Aby sporządzić próbkę ogólną należy pobrać 20 próbek pierwotnych z upraw polowych (40 z użytków zielonych) równomiernie z całej powierzchni roślinopola. Próbka przeznaczona do analizy powinna mieć masę około **0,5 kg** i reprezentować obszar do **4 ha**.

Próbek nie należy pobierać: na obrzeżach i żwirowiskach, w miejscach po stogach i kopcach, w rowach, bruzdach, kretowiskach.

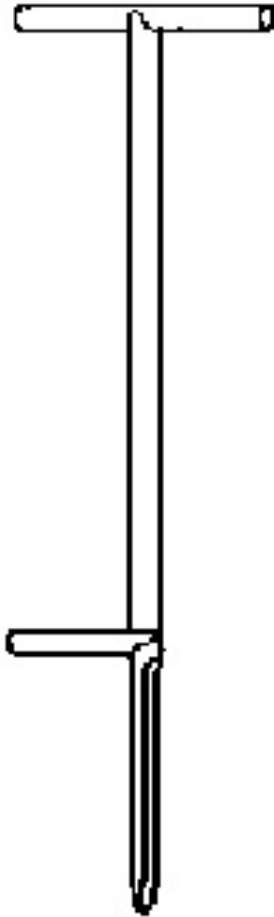
ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

Najlepszym okresem pobierania próbek jest okres wiosenny lub jesienny przed wysiewem nawozów. Należy unikać pobierania próbek po zastosowaniu nawozów mineralnych, po nawożeniu organicznym i w okresach nadmiernej suszy i wilgotności.

**Próbki pod uprawy polowe powinny być pobierane nie rzadziej jak
co 4 lata.**

ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

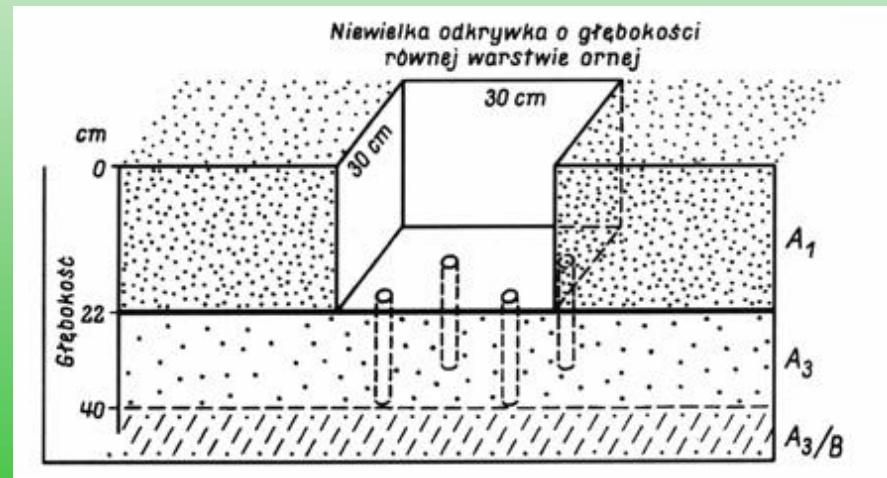
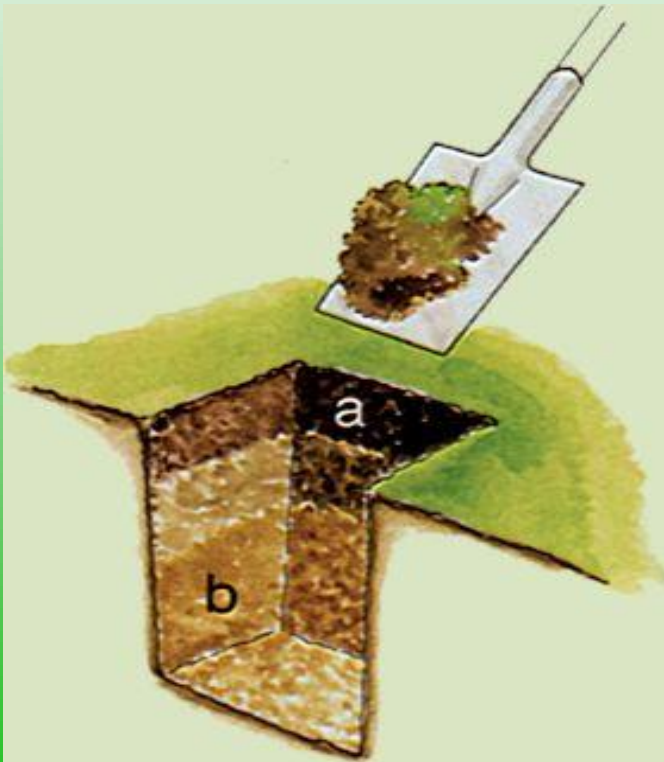

Próbki gleby najlepiej pobierać za pomocą **laski Egnera**, którą wbijamy w glebę pionowo, wykonujemy ćwierć obrót w celu jej wypełnienia, następnie pobraną glebę wysypujemy do pojemnika.

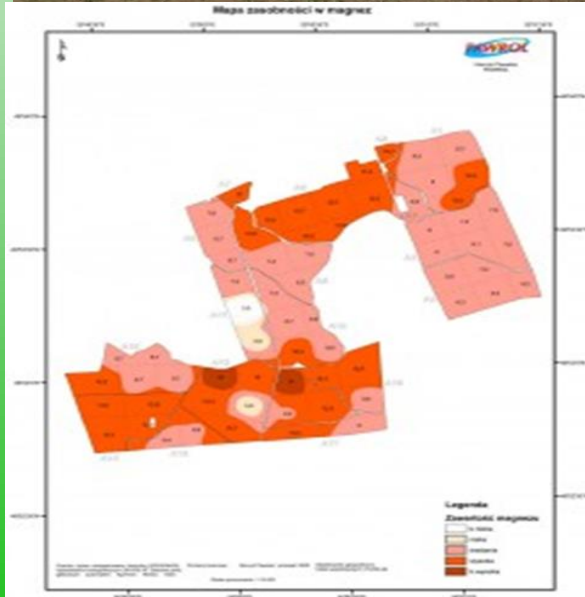
ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

W przypadku niektórych upraw próbki pobiera się z **dwóch poziomów gleby**: z warstwy ornej (poziomu próchnicznego) oraz z warstwy podornej.

ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

Istnieje również możliwość precyzyjnego poboru próbek z wykorzystaniem nawigacji satelitarnej GPS w celu pełnej kontroli nad regularnością wytyczenia siatki próbkobrania. Jedną z firm świadczących takie usługi jest PHU Pawrol. Pobrane w ten sposób próbki badane są w OSChR w Lublinie. Na podstawie otrzymanych od nas wyników firma tworzy mapy aplikacyjne do precyzyjnego nawożenia.

ZASADY POBIERANIA PRÓBEK GLEBOWYCH

Próbki glebowe rolnik może pobrać sam lub zlecić ich pobór naszemu akredytowanemu próbkobiorcy. Specjalista terenowy sporządza protokół i szkic z miejsca poboru próbek gleby, zawierający najważniejsze informacje związane ze sposobem, miejscem poboru oraz stanem próbek glebowych.

Próbkobranie akredytowane zapewnia prawidłowy pobór próbek, a tym samym jest gwarantem wiarygodnego i niepodważalnego wyniku.

Próbki glebowe może zleceniodawca dostarczyć do stacji osobiście, pocztą lub przekazać przez specjalistę terenowego.

Przyjęte próbki glebowe poddawane są analizie chemicznej zgodnie z zakresem analitycznym określonym przez klienta w zleceniu.

Zleceniodawca otrzymuje wyniki analiz gleby w formie sprawozdania z badań.

Otrzymane wyniki analiz chemicznych gleb
oceniane są na podstawie liczb granicznych do wyceny zawartości
w glebach makroskładników i mikroskładników
opracowanych przez IUNG PIB Puławy.